

Misztikus önmegvalósítás és önkiteljesítés

Lássuk mindjárt először is a címet. Önmegvalósítás... veszedelmes kifejezés. Veszedelmes, jobban mondva inkább félreértelmezett, közhelyesített, lefokozott, beszűkített és popularizált kifejezés, amely a modern értelmezésben már messze eltávolodott attól a jelentéstől, amelynek felvillantására ez a gondolatsor kísérletet tenne. Önkiteljesítés... ez már talán valamivel jobban hangzik, ugyanakkor ennek esetében is felvetődik a kérdés, hogy pontosan mit is teljesítünk ki az "ön-", vagy "önmagam" fogalma alatt. Misztikus... nos, ezzel már talán értelmes kiindulópontot találhatunk a vizsgálódáshoz. Misztikus szempontból megragadni, megvalósítani és megismerni valamit, illetve mély és bensőséges közelségbe kerülni valamihez, ami önmagunkon túlmutat, mindig másfajta módon történik, és minden szempontból valamiféle többletet hordoz, mint a hétköznapi módon történő tapasztalás esetében.

Kezdjük azonban az önmegvalósítással. A mainapság divatos ezoterikus, vagy pszichológiai értelmezés szerint önmagunk megvalósítása alatt olyan folyamatok értendőek, amelyeknek során az individuум a képességei, lehetőségei, preferenciái és motivációi szerint találja meg a maga helyét az életben, éri el a saját maga által megszabott célokat, végső soron tehát érvényesíti az érdekeit és akarátát. Jó esetben ezt nem más emberek rovására teszi, azonban nem egy irányzat tartja legitimnek a másik elnyomását, legyőzését és magunk mögé utasítását azokban az esetekben, amikor jelenlétük és működésük gátló hatást fejt ki a saját önmegvalósításunkra. Még a sokaknak szemében alkalmas megoldásnak és életstratégiának minősülő asszertivitás is komoly veszélyeket hordoz magában, elvégre az asszertív kommunikáció, érdekérvényesítés és önmegvalósítás jegyében sokszor csupán

burkolt formában fejeződik ki ugyanaz az agresszió, versengés és elnyomás, legfeljebb a társadalom által elfogadott módon.

Az önmegvalósítás tehát a hétköznapi értelmezésben voltaképpen nem jelent mást, mint a személy életterének és életterületének kiteljesítése, kisebb-nagyobb mértékben a környezet rovására. Élete során az egyén mindenféle elképzeléseket fogalmaz meg, célokat állít fel, és stratégiákat dolgoz ki ezeknek megvalósítására. Családot alapít, karriert épít, otthonot teremt, majd taníttatja a gyermekeit és próbálja segíteni őket a maguk önmegvalósításának során. Bizonyos embereknél az önmegvalósítás eléri ugyan az intellektuális, vagy esetleg a vallásos-spirituális igényeket is, azonban nagyon sokak számára szinte csakis és kizárólag a materiális síkon valósul meg, semmivel sem meghaladva az anyagi igényeket. A "valósítsd meg önmagad" divatos szlogenje nagyjából így lehetne leginkább lefordítható: "dolgozz szorgalmasan, gyűjtögess, fogyassz, szerezz, terjeszd ki az életteredet, legyél hasznos tagja a társadalomnak. Érd el a céljaidat, szerezd meg az áhított munkát, pozíciót, címet és titulust. Légy jó szakember, apa/anya, férj/feleség/, állampolgár, ember, vagy bármi egyéb". Az önkiteljesítés már valamivel magasabb jelentéstartalmat sejtet, hiszen itt már talán felvetődik annak az érzése, hogy valami még hiányzik. Ha már minden anyagi, intellektuális, vagy vallásos célunkat és igényünket megvalósítottuk, és a lehető legtöbbet, legjobbbat, legszebbet kihoztuk magunkból az anyagi síkon, idővel talán feltesszük magunknak a kérdést, hogy vajon miként lehetnénk teljesebbek, önmagunkkal azonosak. Miként váljunk teljesebb személyiséggé, hogyan haladjuk meg önmagunkat? Ezen a szinten az egyén már képes valamelyest eltávolodni a hétköznapi igényektől, a társadalom által belénk oltott meggyőződésektől és céloktól, és ezeknél valamivel autentikusabb utak után kezd el kutatni. Itt azonban felvetődik

a kérdés, hogy vajon végső soron mi az, amit ki akarunk teljesíteni "önmagunk" képében. Mi is vajon AZ, ami igazán vagyunk. Ezen a szinten már valamiképpen megérett a felismerés, hogy ez a bizonyos "AZ" már közel sem a testünk, a karrierünk, a szerepeink, kapcsolataink és életterünk, hanem sokkal inkább valamilyen belső szinten keresendő. Vajon az emocionális életünkről, vagy az intellektusunkról van szó? Valamilyen szinten igen, azonban mégsem teljesen.

Sajnálatos módon gyakori félreértelmezés, hogy amikor az egyén végül rádöbben arra, hogy a valódi önkiteljesítés nem az anyagi síkon keresendő, hirtelenjében áthelyezi szerzésvágyának fókuszát az intellektuális síkra, ezzel egyúttal pedig nagy lelkesedéssel tanulni, "önművelni", tájékozódni kezd, majd pediglen a frissen szerzett tudása birtokában hatalmas hévvel tudálékoskodni és okoskodni fog, illetve kioktat másokat azokról a dolgokról, amelyekkel kapcsolatban tudása ugyan több már a semminél, azonban még így is csupán felületesnek nevezhető csak. Továbbá megfigyelhető, hogy az intellektuális szinten való "gyűjtögetés" voltaképpen hasonló szabályok és szokások szerint működik, mint a pusztán anyagi természetű szerzési motiváció. Bármennyire is nemesebbnek, elvontabbnak, absztraktabbnak és megfoghatatlanabbnak tűnik az intellektuális önmegvalósítás, mint anyagi társa, lényegét tekintve itt is arról van szó, hogy miként tudunk még többet szerezni. Miként tehetünk szert minél több információra, tudás-, és ismeretanyagra, amelyet aztán később meg-megcsillogtatván próbálhatjuk elkápráztatni a környezetünkben élőket, és bizonygatni számukra saját jelentőségünket és nélkülözhetetlenségünket? Hogyan bizonyíthatjuk be mások számára, hogy valami olyasmi van a birtokunkban, amely által többek, jobbak és értékesebbek vagyunk, mint ők? A tudás hatalom, tudjuk jól, és sokan nagyon könnyedén beleesnek abba a hibába, hogy az intellektuális önművelést és

önmegvalósítást voltaképpen pusztán az anyagiás síkon való haszonszerzés céljából végzik. Bármennyire is könnyedén elhitethetjük magunkkal, hogy a tudás gyűjtögetése mennyire magasztos élethivatás, voltaképpen semmi, de semmi értéke nincsen, ha az tisztán a haszonra irányul.

Miként értelmezhető tehát helyesen az önkiteljesítés? Azt gondolom, hogy akkor lehet érdemben valódi önmegvalósításról és önkiteljesítésről beszélni, amennyiben az az "Én" helyes értelmezésével, és a vele való helyes azonosulással történik. Amennyiben az "Én" számunkra a testi valónkat jelenti, akkor kiteljesítése szükségszerűen az anyagi-materiális síkra fog irányulni. Ha ez az "Én" értelmezése az emocionális, vagy az intellektuális szférára irányul, akkor az önmegvalósítás valószínűleg a hatalom, befolyás, kontroll, vagy legalábbis a jelentőségteljeség és hatni akarás igényének kielégítésére fog mutatni. Utóbbi persze nagyságrendekkel jobb és emberhez méltóbb, mint a tisztán materiális természetű szerzésvágy, azonban a háttérben álló motivációk szempontjából mégiscsak a múlandóra és változókonnyra irányuló marad. Az "Én" lényegiségének misztikus szempontból történő megragadása voltaképpen abban a fogalomban történhet meg a lehető legteljesebben, amelyet C. G. Jung svájci pszichoanalitikus a "Selbst" szóban definiál. A Selbst voltaképpen az egyén létének legbelső magja, a személyiség központjának és teljes valójának kifejeződése. Olyan létező, amely magában foglalja mind a tudatot, mind pedig a tudattalant, valójában pedig a személyiség archetipikus teljessége valósul meg benne. A Selbst maga a mély-én, amelyben mindazon képességek, tulajdonságok, potenciálok és lehetőségek lakoznak, amelyeket az emberi lény a maga teljességét elérve kibontakoztathat magában. Jung szavaival élve a Selbst legmélyén lakozik az a bizonyos "Imago Dei", azaz az Istenség legtisztább képmása bennünk.

Misztikus, alkímiai és mágikus szempontból tehát ez a Selbst, ez az Imago Dei képezi azt az "Én"-t, amelyre az önmegvalósítás és önkiteljesítés folyamata irányul. Lényegét tekintve nem végzünk egyebet ezen az úton, mint hogy egyértelmű megkülönböztetést teszünk azok között a dolgok között, amelyek ehhez a "mély-énhez" tartoznak, szemben azokkal, amelyek nem tartoznak szervesen hozzá. Én és "nem-én" között különbséget tenni voltaképpen nem jelent mást, mint hogy különbséget teszünk Isten és "nemisten" között. Előbbivel megpróbálunk direkt, személyes és misztikus kapcsolatba kerülni, míg utóbbit lépésről lépésre igyekszünk kizárni az életünkől. Sokan, főleg vallásos szemléletű emberek ezt egyfajta önkorlátozásnak, lemondásnak, engedelmességi gyakorlatnak, vagy alázatnak értelmezik, azonban misztikus szempontból valójában nem történik semmiféle lemondás ebben a folyamatban. Annak felismerése zajlik csupán, hogy mely dolgok tartoznak valóban hozzánk, és melyek azok, amelyekkel kapcsolatban csupán tévesen hisszük, hogy lényünknek részét képezik. Így jelenik meg a látszólagos önkorlátozásban a teljes önkiteljesítés, azaz a "nem-én" illúzióinak és sallangjainak fokozatos leépítése, és a Selbst felszínre hozása.

Ezen az úton haladván, a misztikus önmegvalósítás és önkiteljesítés ösvényén járván lassacskán meglepődve vesszük tudomásul, hogy mindaz, amelyet valaha az énünk szerves részének hittünk, az valójában csupán a "nem-én" egyik-másik sallang-szerű megnyilvánulása. Mindösszesen héjak, amelyeket lefejtván a személyiségünk valódi lényege tárulkozhat fel. Amikor tehát misztikus szempontból beszélünk az önmegvalósításról, akkor tulajdonképpen azt a lehető legmagasabb rendű alkímiai, mágikus és misztikus folyamatot értjük alatta, amelynek során a lehető legnemesebb értelemben vett "Emberfeletti Ember" ébred fel ismét mély álmából

bennünk. Szunnyadó Istengyermekek vagyunk ugyanis, akiknek először fel kell ébredniük, azután pedig növekedniük kell, fokozatosan és folyamatosan megismerve Önmagukat, és tudatára ébrednünk lényünk valódi leglényegének. Annak a végső és varázslatos Titoknak, hogy voltaképpen "nem vagyunk az Istenen kívül", mint ahogyan lényegét tekintván "semmi sem létezik az Istenen kívül".